

ІГНАТКО В.С.,
здобувач Національного педагогічного університету імені М.П.
Драгоманова
(Київ, Україна) gileya.org.ua@gmail.com

ГЛОБАЛЬНА ЗМІНА КОНТУРІВ «ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ» ЛЮДИНИ: АРГУМЕНТИ АНТИГЛОБАЛІСТІВ «ЗА» І «ПРОТИ»

Аналізується позиція антиглобалістів стосовно позитивного чи негативного значення глобалізаційних процесів для людини, її життєвого середовища; головна думка антиглобалістів полягає в тому, що глобалізація у існуючому вигляді звужує життєвих простір менш успішних країн за рахунок яких забезпечується процвітання так званого «золотого мільярду»; автор підкреслює, що антиглобалісти постійно акцентують увагу світової спільноти на небезпеці культурної уніфікації, «американізації» й вестернізації, що проявляється сьогодні як утвердження загальних культурних універсалій – системи цінностей західноєвропейської культури, яка активно упроваджується за допомогою ЗМІ. Для антиглобалістів більш природніми є ідеї культурної толерантності й мультикультуралізму як особливої практики і політики безконфліктного співіснування в одному життєвому просторі безлічі різномірних культурних груп; полегшуючи з антиглобалістами, автор підкреслює, що кожна країна визначає власну стратегію та тактику модернізації, але найголовнішою її метою є створення механізмів самовдосконалення й самовідтворення суспільства як цілісної системи, яка є конкурентною у забезпеченні життєвого простору людини у глобальних процесах сучасності.

Ключові поняття: людина, культура, діяльність, життєвий простір, глобалізація, модернізація, креативність, творчість.

Постановка проблеми. Непримиренну, заперечувальну позицію стосовно позитивного статусу та значення глобалізаційних процесів в контексті розбудови життєвого простору людини висловлюють представники різноманітних політичних та соціальних угруповань, політичних партій, громадських організацій та об'єднань, яких узагальнюють під назвою «антиглобалісти».

Формування цілей статті. Антиглобалізм розглядається як своєрідний (особливий) напрям у лівій філософії, який позиціонує себе як механізм протидії злиттю всіх світових процесів в єдину форму, яка буде стандартною для будь-якої держави, будь-якої нації, будь-якого соціального або територіального об'єднання. У цьому визначенні поняття «антиглобалізм» розшифровується через його основну тезу – несприйняття глобалізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Саме після занепаду комуністичного руху і активності «нових лівих» у шістдесятих роках двадцятого століття виникає нова масова антикапіталістична альтернатива. Антиглобалізм об'єднує, перш за все, традиційні ліві сили. Це - комуністичні партії, троцькісти, маоїсти, анархісти, деякі організації лівих соціал-демократів і соціалістів. Усі ці сили

об'єднуються в антиглобалістський рух. Це загальна назва суспільних організацій, рухів та ініціативних груп, які ведуть боротьбу з соціальними, економічними, політичними й екологічними наслідками глобалізації в її сьогоденній формі [1, с. 89].

На думку антиглобалістів, глобалізація у існуючому вигляді звужує життєвих простір менш успішних країн за рахунок яких забезпечується процвітання так званого «золотого мільярду». Незважаючи на строкатість антиглобалістського руху є низка світоглядних, політичних, економічних постулатів, які об'єднують його представників. На думку науковців, за роки наполегливої боротьби зі світовим капіталізмом антиглобалісти виробили основні положення своєї діяльності, викладені в таких пунктах: для відновлення балансу у світовій системі західним країнам необхідно списати борги країн, що розвиваються і колишніх комуністичних країн; виробити нові правила міжнародного кредиту, що забороняють висувати умови, які обмежують суверенітет; замінити МВФ і Світовий банк системою регіональних банків, побудованих на демократичній основі, підзвітних усім країнам-учасницям у рівній мірі; західному світу відмовитися від знищення цивілізацій, які є альтернативними західній, і зупинити процес знищення національних держав [2, с. 245-246]. Діяльність антиглобалістів сприяла актуалізації низки важливих світових проблем екологічного, культурного, економічного, духовного, політичного спрямування. Їх ігнорування потужними акторами глобальних процесів негативно впливає на всі сфери життєдіяльності людини, особливо у країнах так званого «третього світу».

Як зазначає М. Трофименко, зростання ролі антиглобалістських організацій у світовій політиці призвело до різкого посилення уваги до екологічних і гуманітарних аспектів діяльності ТНК. Діяльність транснаціональних бізнес-структур, на думку антиглобалістів, входить у суперечність з інтересами захисту прав людини, навколишнього середовища, культурного різноманіття та особистої свободи [3, с. 28]. В свою чергу, провідна авторка-антиглобалістка, канадська журналістка Наомі Кляйн у своїй роботі «NO LOGO. Люди проти брендів» зауважила, що за слідами кросівок компанії Nike зацікавлені люди дійшли до експлуаторських потогінних цехів у В'єтнамі; мініатюрні прикраси Барбі привели слідопитів на Суматру, де використовується дитяча праця; пакетики кави Латте від Starbucks – на розпечені кавові плантації Гватемали, а нафта Shell – у завалені відходами бідні села в дельті річки Нігер [4, с. 16]. Вочевидь глобалізація є неоднорідним явищем сутність якого проявляється з певними особливостями в залежності від місця й ролі конкретної країни у світовому порядку. Однією з важливих проблем, яку піднімають антиглобалісти є збереження різноманіття культур та етнонаціональних, духовних особливостей життєвих світів людини в різних цивілізаційних системах. В цьому контексті О. Прудникова зауважує, що одна з гострих проблем глобалізації сьогодні – це проблема збереження разом з процесом соціокультурної уніфікації різноманіття культур, взаємовідношення й співіснування окремих культурно-історичних спільнот, що прогнозується в деяких сучасних теоріях, наприклад С. Хантінгтона, як зіткнення, а в інших – як

зникнення культури як такої й утвердження цивілізації Техносу [5, с. 75]. В дослідженні науковця В. Кутирева ця проблема формулюється таким чином: «У глобально цілісній системі етноси не збагачують один одного, а взаємопоглинаються, культури не одержують імпульсу для саморозкриття, а нівелюються, країни не коеволюціонують на підставі співробітництва, а уніфікуються. Скрізь те ж саме надягають, їдять, п'ють, співають, скрізь Діснейленд і Макдональдс» [6, с. 75]. Це дозволяє вищеозначеному досліднику прогнозувати виродження культури, що розуміється ним як ціннісно-раціональне ставлення до світу, і позначати глобалізм, що насувається, як епоху «посткультури» і «універсального технологізму».

Антиглобалісти постійно акцентують увагу світової спільноти на небезпеці культурної уніфікації, «американізації» й вестернізації, що проявляється сьогодні як утвердження загальних культурних універсалій – системи цінностей західноєвропейської культури, яка активно упродовжується за допомогою ЗМІ. Для антиглобалістів більш природними є ідеї культурної толерантності й мультикультуралізму як особливої практики і політики безконфліктного співіснування в одному життєвому просторі безлічі різнорідних культурних груп. Необхідно зауважити, що антиглобалісти радикального спрямування вважають, що глобалізація – це нова світова війна, яку веде Західний світ. Вони пов'язують із цим процесом ряд негативних моментів, серед яких: нерівномірний розподіл зростання світового доходу між різними державами; економічна, фінансова, політична експансія розвинених країн; поширення тенденції до зникнення національних особливостей, культури, традицій [7, с. 15]. Наступною проблемою, якою опікуються антиглобалісти і поява якої багато в чому пов'язана з діяльністю транснаціональних корпорацій є екологічна. Негативним наслідком глобалізації стало не тільки розмивання традиційних культурних світів, а й руйнування природних систем, оскільки у глобалізованій економіці природа розглядається перш за все як джерело ресурсів та прибутку. Стає очевидно: якщо процес виробництва матеріальних благ і далі матиме такий неконтрольований і необмежений характер, то він може зруйнувати не тільки штучні системи, створені людиною, а й порушити природні цикли та взаємозв'язки. Постало питання про пошуки принципово нового, гармонійного поєднання людської діяльності та навколишнього середовища, про утвердження нових відносин між природою та суспільством. Саме тому формування екологічної культури виступає як важлива закономірність сучасного етапу розвитку суспільства в плані вирішення поставлених питань, а екологічний рух є одним з найвпливовіших напрямків формування екологічної свідомості [8, с. 147-148]. Екологісти-антиглобалісти переконливо доводять, що сучасне постіндустріальне суспільство підриває безпосередню основу свого існування шляхом незбалансованого поглинання обмежених ресурсів планети, яка, до того ж, обмежена у своїх можливостях поглинати відходи, **продуковані** цим суспільством. Екологічних криз не вдалося уникнути країнам ані з капіталістичною, ані з прокомуністичною ідеологією, так само, як і країнам з ринковою, або з командно-плановою економікою. Тому екологічні проблеми, а

в широкому сенсі екологічні кризи, набувають за добу глобалізації першочергового значення [9, с. 29]. Підсумовуючи аргументи антиглобалістів, які вони наводять проти існуючого сценарію глобалізації, варто констатувати, що вищезазначені проблеми торкаються в першу чергу менш розвинених в економічному плані країн. В той же час екологічні, культурно-цивілізаційні, духовні негативні наслідки глобалізації зачіпають всі країни без виключення.

З цього приводу професор В. Кулішов зазначає, що найбільше негативні наслідки глобалізації можуть відчуті на собі менш розвинені країни, що відносяться до так званої «світової периферії». Основна маса з них, беручи участь в інтернаціоналізації як постачальники сировини і виробники трудомісткої продукції, стають всебічно залежними від передових держав і мають доходи, по-перше, менші, по-друге, дуже нестабільні, залежні від кон'юнктури світових ринків. Глобалізація для таких країн породжує низку додаткових проблем: збільшення технологічного відставання від розвинених країн; зростання соціально-економічного розшарування, маргіналізацію (тобто, руйнування суспільства, що представляє собою процес розпаду соціальних груп, розриви традиційних зв'язків між людьми, втрату індивідами об'єктивної приналежності до тієї чи іншої спільноти, почуття причетності до визначеної професійної чи етнічної групи); зубожіння основної маси населення; посилення залежності менш розвинених країн від функціонування світогосподарської системи; обмеження ТНК здатності держав проводити національно орієнтовану економічну політику; зростання зовнішнього боргу, насамперед міжнародним фінансовим організаціям, що перешкоджає подальшому прогресу [10, с. 9]. Вищенаведені проблеми породжені глобалізацією спонукають країни, особливо незахідні, здійснювати модернізацію у всіх сферах життєдіяльності людини задля забезпечення стабільного розвитку власної соціально-економічної, політичної, духовної систем. В цьому розумінні **модернізація постає як сутність цивілізаційної відповіді на глобалізаційні виклики епохи.**

У контексті нашої наукової розвідки варто підкреслити, що з часу свого започаткування поняття «модернізація» еволюціонувало, пройшовши такі основні етапи, які наведені у дослідженні Т. Руженської. «Зміст процесу модернізації української економіки» [11, с. 216]: 1) 50–60-ті рр. ХХ ст. – еталоном для модернізації інших країн визнавалися найбільш розвинені – західні (протиставлення «традиційного» суспільства «сучасному» як абсолютних протилежностей; визначення модернізації як процесу лінійного висхідного розвитку, пов'язаного із зламом, витіснення традицій сучасністю; ототожнення модернізації з вестернізацією, копіювання західних стандартів організації суспільного життя; трактування процесу переходу як складних, системних, всеохоплюючих, поетапних, незворотних та прогресивних революційних змін); 2) 70–80-ті рр. ХХ ст. – відзначалися критикою та переоцінкою ідей першого етапу – акцент робився на науково-технічну революцію; усвідомлення того, що модернізація традиційного суспільства може відбуватися в межах національної традиції і не повинна неминуче й у всіх випадках супроводжуватися її зламом; концепції модернізації були визнані

альтернативою комуністичним теоріям трансформації. За С. Гантінгтоном, головною проблемою модернізації цього періоду є конфлікт між змобілізованістю населення, його прирученістю до політичного життя та наявними інститутами, структурами і механізмами артикулювання й агрегування його інтересів; 3) з другої половини 80-х рр. ХХ ст. (відродження теорій модернізації на основі заперечення ліберально-раціоналістичного універсалізму або «віри в особливий шлях» розвитку кожної країни, обґрунтування необхідності їхнього синтезу; відозміна парадигми модернізації на основі розвитку теорії неомодернізації, посмодернізації, екологічної модернізації тощо); 4) у другій половині ХХ ст. модернізація часто розглядалася як вестернізація, зважаючи на роль американської наукової школи та роль західних суспільств у модернізації постколоніальних держав Азії та Африки.

Нині поняття «модернізація» використовується дослідниками в трьох різних значеннях: перехід від традиційного суспільства до сучасного, зорієнтованого на інновації та поступальний розвиток; системні трансформації в напрямі індустріалізації, урбанізації, раціоналізації, бюрократизації, демократизації, та індивідуалізації суспільної життєдіяльності, започатковані в країнах Заходу в ХVІ ст.; зусилля малорозвинених країн спрямовані на те, щоб наздогнати розвинені країни, які співіснують з ними в одному історичному часі в межах глобального суспільства [12]. Отже, до модернізації незахідні країни підштовхує не тільки внутрішня потреба у саморозвитку, але й зовнішні виклики спричинені глобалізацією, посилення міждержавної конкуренції з західними державами за межі та якість життєвого простору. Можна констатувати, що країни з різних цивілізаційних систем намагаються здійснювати наступні види модернізації: техніко-економічна модернізація підприємств та установ, побуту. Це означає, що слід впроваджувати нові технології, досягнення науково-технічного прогресу, сучасні комп'ютерні та інформаційні технології; соціальна модернізація, досягнення якої потребує істотних змін у сфері суспільних відносин, в першу чергу, виробничих, реформи освітньої системи, розвитку приватного бізнесу та обмеження ролі держави в економіці, посилення конкурентності у всіх сферах зайнятості, реформування всієї соціальної сфери, більшої частини суспільних інститутів. Однак найважливіша частина даного модернізаційного сценарію – заміна культури міжособистісної домовленості (що у нас часто називають системною корупцією) на правову; політична модернізація, яка передбачає досить радикальні зміни в політичній системі країни, її демократизації та лібералізації [13, с. 164].

У той же час, як констатує Т. Качала, єдиного розуміння модернізації серед наукових еліт немає. Проте в основному головні тези про модернізацію з урахуванням різноманітних підходів, що приведені в сучасній науковій літературі, а також ЗМІ, зводяться до наступного: модернізація – це система шляхів та заходів з подолання економічного і технологічного відставання країни від розвинених країн Заходу; у зв'язку з цим критерії і параметри модернізації, так само як і шкала оцінки її успішності можуть формуватися

тільки відносно країн (груп країн), прийнятих за зразок (модернізаційний патерн); українська модернізація є екзогенною, оскільки обумовлена тиском зовнішніх чинників, а не внутрішньою потребою еліт / суспільства / населення в модернізації; багато країн світу (Японія, Південна Корея, деякі держави Латинської Америки) пройшли шлях екзогенної модернізації, і їх досвід має для України істотну (в деяких елементах визначальну) цінність; модернізація передбачає відмову від будь-яких уявлень про «особливий шлях» країни / цивілізації, хоча і передбачає інтеграцію деяких традиційних для даного соціуму цінностей і уявлень; модернізація може призвести до радикального і якісного скорочення відставання від країн, прийнятих за зразок, але ніколи не призведе до того, щоб їх наздогнати або перегнати; модернізація, в певному сенсі – це фіксація неминучого, ”справедливого” відставання від країн, прийнятих за зразок; в економічній сфері модернізація неминуче передбачає імпорт технологій як основу прориву в певних напрямках; модернізація – це короткостроковий або середньостроковий (залежно від масштабів об’єкта модернізації) проект, що має чіткі часові параметри і межі [14, с. 164].

Як відомо, модернізація у будь-якій сфері життєдіяльності людини неможлива без різноманітних інновацій, їх системного впровадження та підтримки на державному рівні. Саме тому ті країни, що стали на шлях модернізації значну увагу приділяють науці, освіті, впровадженню інноваційних технологій, формуванню інтелектуального потенціалу нації. Для здійсненні модернізації держава повинна послідовно втілювати інноваційну політику для підтримання конкурентоспроможності країни у добу глобалізації. Інноваційна політика держави включає систему заходів щодо стимулювання, управління, планування і контролю інноваційної діяльності у сфері науки, техніки і виробництва. Серед основних факторів, що впливають на темпи і зміст державної інноваційної політики, в першу чергу слід виділити наступні.

По-перше, це ринковий попит на нововведення, який є необхідною і важливою умовою для розвитку інноваційної діяльності. Конкуренція спонукає виробників до ефективного використання знань, пошуку та створення нових продуктів, постійному удосконаленню своєї продукції. Відсутність конкуренції, або неможливість конкурувати в свою чергу позбавляє господарюючі суб’єкти економічної мотивації для розвитку інноваційної діяльності.

По-друге, важливою умовою для розвитку інноваційної діяльності вважається наявність інноваційного потенціалу, тобто можливості економіки швидко реагувати на зміну ринкової кон’юнктури. Інноваційний потенціал, зокрема, характеризується такими показниками, як чисельність персоналу, зайнятого дослідженнями і розробками; кількість організацій, що займаються виконанням НДДКР та інноваційною діяльністю; число інноваційно-активних підприємств; кількість статей в науково-технічних журналах; обсяги фінансування витрат на створення нової продукції; кількість інноваційних проектів та патентів; чисельність студентів, що навчаються у вузах; наявність висококваліфікованих виробничих кадрів та ін.

По-третє, безсумнівно, важливою умовою розвитку інноваційної діяльності є наявність ефективних механізмів комерціалізації ідей, розробок і

результатів інтелектуальної діяльності.

По-четверте, як відомо, створення нових продуктів здійснюється в процесі інтелектуальної (творчої) діяльності людини. Результати цієї діяльності набувають згодом властивості інтелектуальної власності. Подальша специфікація прав власності на результати цієї діяльності є необхідним і закономірним етапом на шляху додання новоствореному продукту первинних ідентифікаційних ознак. Цілком очевидно, що без підтвердження наявності новизни у новоствореного продукту і без уточнення права власності, реалізувати підприємницькі цілі щодо зазначеного продукту не представляється можливим. Це і обумовлює виникнення об'єктивних труднощів залучення продукту в економічний оборот на цьому етапі.

По-п'яте, очевидно, що розвиток інноваційної діяльності багато в чому залежить від податкової політики держави. Так, сприятливі податкові умови будуть стимулювати розвиток інноваційної діяльності. У той же час, непродумана податкова система не просто буде гальмувати інноваційну діяльність, а позбавить її практично всіх шансів на розвиток. Стимулюючий вплив податкової системи доцільно було б направити на зниження податкової складової в ціні наукового та інноваційного продукту, створення податкових стимулів для розширення попиту на наукові дослідження, для інвестування в науку та інноваційну сферу.

По-шосте, інноваційна інфраструктура як сукупність спеціалізованих організацій, що сприяють здійсненню інноваційного процесу, відіграє важливу роль у розвитку інноваційної діяльності.

По-сьоме, наявність різноманітних фінансових інструментів для фінансування високо ризикових інноваційних проектів на всіх стадіях розвитку інноваційної компанії є неодмінною умовою для розвитку інноваційної діяльності. Основними суб'єктами фінансування таких проектів, як показує практика, є фізичні особи (бізнес-ангели), державні фонди підтримки, венчурні фонди (приватні, державні, приватно-державні), фонди прямих інвестицій, фінансові групи, банки [15, с. 148-149].

Висновки. Всі перераховані вище фактори можуть бути реалізовані тільки висококваліфікованими фахівцями, що володіють особливими знаннями і підготовкою для здійснення діяльності на всіх етапах інноваційно-модернізаційних змін. Модернізація здійснюється багатьма суб'єктами в різних сферах суспільного організму, але вони повинні слідувати єдиній стратегії, яка не виключає творчого, нестандартного підходу до вирішення конкретних проблем. Важливими завданнями модернізації, особливо в тих країнах та цивілізаційних системах, які прагнуть значно підвищити показники якості життя людини, досягнути цивілізованих стандартів функціонування життєвого простору є створення комфортних умов для підприємницької діяльності, забезпечення розвитку інноваційної освіти та науки, розбудова громадянського суспільства та правової держави.

Разом з тим, варто підкреслити, що кожна країна визначає власну стратегію та тактику модернізації, але найголовнішою її метою є створення механізмів самовдосконалення й самовідтворення суспільства як цілісної

системи, яка є конкурентною у забезпеченні життєвого простору людини у глобальних процесах сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Машура Х. А. Рух антиглобалістів як протидія знищенню державного суверенітету / Х. А. Машура // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Політологія. - 2012. - Т. 197, Вип. 185. - С. 89-91.
2. Самойлов О. Ф. Теорія та практика антиглобалістського руху / О. Ф. Самойлов // Проблеми міжнародних відносин. - 2014. - Вип. 9. - С. 238-251.
3. Трофименко М. Сутність антиглобалістського руху / М. Трофименко // Віче. - 2010. - № 14. - С. 26-29.
4. Кляйн Н. NO LOGO. Люди против брендів. - М.:Добрая книга, 2003. - 624 с.
5. Прудникова О. В. Інноваційний ракурс глобалізації як історичного процесу / О. В. Прудникова // Гуманітарний часопис. - 2013. - № 3. - С. 71-78.
6. Кутырев В. А. Культурологический смысл глобализма [Электронный ресурс] / В. А. Кутырев. - Режим доступа : <http://philosophy.ru/library/kutyrev/globalism.html>.
7. Шевченко І. В. Еколого-економічний розвиток України в умовах глобалізації / І. В. Шевченко // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 7-8(2). - С. 13-17.
8. Поппер Л. В. Екологічний рух: від акцій заперечення і протесту до пошуку розумних альтернатив / Л. В. Поппер // Гуманітарні студії. - 2014. - Вип. 21. - С. 147-154.
9. Гейко С. М. Культурно-антропологічні виміри глобалізації / С. М. Гейко // Вісник Національного авіаційного університету. Сер. : Філософія. Культурологія. - 2012. - № 2. - С. 28-31.
10. Кулішов В. В. Сучасні проблеми глобальної економіки / В. В. Кулішов // Інноваційна економіка. - 2013. - № 3. - С. 8-11.-
11. Руженська Т. М. Зміст процесу модернізації української економіки / Т. М. Руженська // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2012. - № 2. - С. 216-225.
12. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка. - М: АспектПресс, 1996. - 359 с.
13. Качала Т.М. Модернізація як необхідна умова економічної відбудови національної соціально-економічної системи / Т.М. Качала // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. - 2011.- № 2. - С. 163-171.
14. Качала Т.М. Модернізація як необхідна умова економічної відбудови національної соціально-економічної системи / Т.М. Качала // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. - 2011. - № 2. - С. 163-171.
15. Лисюк В. М. Інноваційна політика - основа модернізації економіки держави / В. М. Лисюк, М. Г. Скрипник // Економіка: реалії часу. 2013. — №1. — 147-152.

REFERENCES

1. Mašura X A. Movement of anti-globalization activists as opposition to the destruction of the State sovereignty / H. A. Mašura // proceedings of the Black Sea State Petro Mohyla University. Ser. : Political science. 2012. -TN 197, issue. 185.-p. 89-91.
2. Samoilov O.F. Theory and practice antiglobalists'kogo / O. F. Samoilov // Problems of international relations / -2014. -Issue. 9.-p. 238-251.
3. Trofimenko M. Essence antiglobalists'kogo / M. Trofimenko // Veche. -2010. -№ 14. - s. 26-29.
4. Klein N. NO LOGO. People against brendov. - M.: Dobraâ book, 2003. -624 s.
5. Prudnikov O.V. Innovation aspect of globalization as a historical process / A. V. Prudnikov // Journal of the Humanities. -2013. - № 3. -P. 71-78.
6. Kutyrev V.A. Kul'turologičeskij smysl globalizma [Èlektronnyj resurs] / V.A.

Kutyrev. -Mode mode: <http://philosophy.ru/library/kutyrev/globalism.html>.

7. Shevchenko I.V. *Ecological economic development of Ukraine in conditions of globalization* / I.V. Shevchenko // *Economic Journal-XXI*. -2013. -№ 7-8 (2). -S. 13-17.

8. Popper L.V. *Environmental movement: from shares of objection and protest to search for reasonable alternatives* / L.V. Popper // *Humanities studies*. -2014. -Issue. 21.-p. 147-154.

9. Heiko S.M. *Cultural-anthropological dimensions of globalization*/S. M. Heiko//*Bulletin of the national aviation University. Ser. : Philosophy. Culture studies*. 2012. - № 2. - S. 28-31.

10. Kulišov V.V. *Modern problems of the global economy* / V. Kulišov // *Innovative economy*.-2013. - № 3. -S. 8-11.

11. Ružens'ka T. M. *The content of the process of modernization of the economy* / T.M. Ružens'ka // *Collection of scientific papers of the University of the State tax service of Ukraine*. 2012. - № 2. - P. 216-225.

12. Štompka P. *Sociologiâ social'nyh changes* / P.Štompka. -M: Aspect Press, 1996. -359 с.

13. Kachala T.M. *Modernization as a necessary condition for the economic reconstruction of the national socio-economic system* / T.M Kachala // *Bulletin of the Volyn Institute of Economics and management*. - 2011-No. 2. - P. 163-171.

14. Kachala T.M. *Modernization as a necessary condition for the economic reconstruction of the national socio-economic system*/T.M. Kachala//*Bulletin of the Volyn Institute of Economics and management*. -2011. - № 2. -P. 163-171.

15. Lysiuk V.M. *In innovation policy-the basis of modernization of the economy of the State* / V. Lysiuk, M. Skripnik // *Economics: realities of the time*. 2013.-n 1. -147-152.

ИГНАТКО, В.С. - соискатель Национального педагогического университета имени М.П.Драгоманова
(Киев, Украина) gileya.org.ua@gmail.com

ГЛОБАЛЬНОЕ ИЗМЕНЕНИЕ КОНТУРОВ «ЖЗНЕННОГО ПРОСТРАНСТВА» ЧЕЛОВЕКА: АРГУМЕНТЫ АНТИГЛОБАЛИСТОВ «ЗА» И «ПРОТИВ»

Анализируется позиция антиглобалистов относительно положительного или отрицательного значения глобализационных процессов для человека, его жизненной среды; главная мысль антиглобалистов заключается в том, что глобализация в существующем виде сужает жизненное пространство менее успешных стран за счет которых обеспечивается процветание так называемого «золотого миллиарда»; автор подчеркивает, что антиглобалисты постоянно акцентируют внимание мирового сообщества на опасности культурной унификации, «американизации» и вестернизации, что проявляется сегодня как утверждение общих культурных универсалий - системы ценностей западноевропейской культуры, активно внедряется с помощью СМИ. Для антиглобалистов более естественными есть идеи культурной толерантности и мультикультурализма как особой практики и политики бесконфликтного сосуществования в одном жизненном пространстве множества разнородных культурных групп; полемизируя с антиглобалистами, автор подчеркивает, что каждая страна определяет собственную стратегию и тактику модернизации, но главной ее целью является создание механизмов самосовершенствования и самовоспроизводства общества как целостной системы, которая является конкурентной в обеспечении жизненного пространства человека в глобальных процессах современности.

Ключевые понятия: человек, культура, деятельность, жизненное пространство, глобализация, модернизация, креативность, творчество.

IGNATKO, VASIL - Degree Seeking Applicant at National Pedagogical Dragomanov University
(Kiev, Ukraine) gileya.org.ua@gmail.com

GLOBAL CHANGE OF HUMAN BEING'S "LIVING SPACE" CONTOURS: ANTI-GLOBALISTS' ARGUMENTS "FOR" AND "AGAINST."

Implacable, denying attitude towards positive status and importance of globalization processes in the context of building human living space expressed by representatives of various political and social groups, political parties, public organizations and associations which are generalized as "anti-globalists." Anti-globalization is seen as a peculiar (special) direction in left philosophy, which positions itself as a mechanism for combating merging of global processes into a single form, which will be standard for any country, any nation, any social or territorial association. In this definition concept of "anti-globalization" is deciphered through its basic thesis - non-perception of globalization processes. According to anti-globalists, globalization in its current form narrows living space of less successful countries which ensure the prosperity of the so-called "gold billion." Despite the diversity of anti-globalization movement, there is a number of world-view, political, economic postulates that combine its representatives. Activity of anti-globalists facilitated actualization of number of important global problems of environmental, cultural, economic, spiritual, political direction. They are ignored by powerful actors of global processes which affects all areas of human activity, especially in the so-called "third world." Obviously globalization is a heterogeneous phenomenon whose essence is manifested with certain characteristics depending on the place and role of a particular country in the world order. One of the important issues raised by anti-globalists is to preserve the diversity of cultures and ethnic, spiritual characteristics of living worlds of humans in different civilization systems. Another problem, which is dealt by anti-globalists and whose appearance is largely connected to the activities of transnational corporations is ecological. A negative consequence of globalization is not only the erosion of traditional cultural worlds, but also the destruction of natural systems, since the nature of the globalized economy is seen primarily as a source of resources and income. The above problems generated by globalization encourage countries, particularly non-Western, to modernize in all spheres of human activity to ensure the sustainable development of their socio-economic, political and spiritual systems. In this sense modernization appears as essence of civilizational response to the challenges of globalization era. During modernization state should consistently implement innovation policy to maintain the country's competitiveness in the era of globalization. Innovation policy of a state includes a system of measures for stimulation, management, planning and control of innovation activity in science, technology and production. Author examines and analyzes a number of key factors. All specified factors can only be implemented by highly qualified specialists who have special knowledge and preparation for activities at all stages of innovation and modernization changes. Modernization is carried out by many actors in different sectors of the social organism, but they have to follow a single strategy that does not exclude creative, unconventional approach to solving specific problems. Important tasks of modernization, especially in those countries and civilizational systems that seek to significantly improve the quality of life of people, to reach civilized standards of functioning of living space is to create favorable conditions for entrepreneurship, development of innovative education and science, civil society and the rule of law. However, it should be emphasized that each country defines its own strategy and tactics of modernization, but its most important goal is to create mechanisms of self-improvement and self-reproduction of society as an integrated system that is competitive in ensuring human living space in contemporary global processes.

Key concepts: human being, culture, activity, living space, globalization, modernization, creativity.

Стаття надійшла до редколегії 21.11.15
Прийнята до друку 26. 11.15